

Z. Br.

50-lecie Morskiego Instytutu Rybackiego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 16/4, 840-841

1971

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

O funkcjonalną koncepcję nauki o książce; K. Migonia, *Księgoznawstwo ukraińskie w dwudziestoleciu międzywojennym*; A. Żbikowskiej-Migoniowej, *Księgoznawcza problematyka historii nauki polskiego Oświecenia* oraz A. Kłossowskiego, *Rola księgarstwa i drukarstwa polskiego na obczyźnie. Stan i problematyka badań*.

Oprócz prac oryginalnych w „Studiach” zamieszczane są recenzje, głównie wydawnictw zagranicznych.

Z CZASOPISM KRAJOWYCH

O WYRAZACH: WSZECHNICA I UCZELNIA

Niedawno dwukrotnie pisano o historii wyrazu „uniwersytet” na gruncie polskim (zob. o tym notatkę w „Kwartalniku” 1969 s. 159—160). Z kolei w „Języku Polskim” (R. 51: 1971 z. 2) Witold Taszycki opublikował artykuł o początkach historii wyrazów: „wszechnica” i „uczelnia”. Pierwszy z nich jest tworem Jacka Idziego Przybylskiego (1756—1819), profesora starożytności klasycznej Szkoły Głównej Koronnej, jak kiedyś nazywano uczelnię, która dopiero z początkiem XIX w. przyjęła nazwę „uniwersytet”. Wyraz „uczelnia” jest według wszelkiego prawdopodobieństwa tworem znanego filozofa Bronisława Trentowskiego (1808—1860); pierwotnie wyraz ten oznaczał: krzesło nauczycielskie, katedra akademicka.

Z. Br.

Z DZIEJÓW OBSERWATORIUM GEOFIZYCZNEGO W HELU

Obserwatorium Geofizyczne w Helu, pierwotnie Stacja Magnetyczna Morskiego Obserwatorium Państwowego Instytutu Meteorologicznego, powstała z inicjatywy dyrektora tego Instytutu, prof. S. Hłasek-Hłaski, w latach 1930—1931. O tych początkach i dalszym rozwoju w latach powojennych i przedwojennych pisze na wstępie artykułu *Obserwatorium Geofizyczne w Helu* Waław Czyszek. Artykuł ten umieszczony jest w gdańskim miesięczniku „Litera” (R. 10: 1971 nr 6).

Jedna uwaga: kierownik Obserwatorium Morskiego PIHM, S. Dłuski, był kapitanem żeglugi wielkiej, a nie — jak czytamy w artykule W. Czyszka — kapitanem dalekiej żeglugi (jest żywcem przekalkowaną nazwą stopnia w języku rosyjskim).

Z. Br.

50-LECIE MORSKIEGO INSTYTUTU RYBACKIEGO

16 XII 1919 na posiedzeniu Komisji Ochrony Przyrody w Warszawie powstała myśl założenia na wybrzeżu polskim placówki badań biologii morza. Myśl ta minęła bez echa. Sprawa ruszyła z miejsca dopiero z chwilą utworzenia w dniu 18 VI 1921 Morskiego Urzędu Rybackiego w Wejherowie, przy którym przewidziano laboratorium badań biologii morza i technicznorybackich — Morskie Laboratorium Rybackie. Mieściło się ono w Helu; w 1932 r. przemianowano je na Stację Morską, a w 1939 r. przeniesiono do Gdyni. 1 I 1949 placówkę tę połączono z Morskim Instytutem Rybackim w Gdyni, założonym 3 XII 1928.

W czerwcu 1971 r. w Morskim Instytucie Rybackim odbyły się uroczystości 50-lecia polskich badań morza. Rocznicę tej poświęcona jest połowa numeru 6 z 1971 r. „Techniki i Gospodarki Morskiej”. Między innymi jest tu artykuł *Z początków polskich badań na Bałtyku*, napisany przez neatora polskich biologów morza, prof. dra Kazimierza Demela, pierwszego pracownika naukowego Morskiego Laboratorium Rybackiego w Helu. O historii badań w zakresie oceanografii i biologii rybackiej piszą: prof. dr Józef Popiel i dr Kazimierz Siudziński. Ten kierunek badań jest najstarszy w Morskim Instytucie Rybackim. Pozostałe artykuły kreślą historię innych prac badawczych prowadzonych w Morskim Instytucie Rybackim, które rozpoczęto po II wojnie światowej.

Z. Br.

ZE STOSUNKÓW NAUKOWYCH ŁUŻYCKO-KASZUBSKICH

O stosunkach tych, to jest o naukowych zainteresowaniach Łużyczan kaszubszczyzną i Kaszubami, a z drugiej strony działaczy kaszubskich (i innych uczonych interesujących się kaszubszczyzną) Łużycami, pisze Leon Roppel w ramach swej pracy *Ze stosunków kulturalnych łużycko-kaszubskich* zamieszczonej w tomie *Polsko-łużyckie stosunki literackie*, wydanym w 1970 r. Krótki rys historyczny tych stosunków L. Roppel dał już wcześniej, pod tymże tytułem *Ze stosunków kulturalnych łużycko-kaszubskich*, w łużyckim czasopiśmie naukowym „Lětopis” (1965 seria A).

Z. Br.

○ WŁADYSŁAWIE ŁĘDZE

W „Roczniku Gdańskim” (T. 29/30: 1970, druk 1971, s. 183—190) Andrzej Zbierski opublikował życiorys naukowy ks. dra Władysława Łęgi (1889—1960), archeologa, etnografa i historyka Pomorza, autora 131 prac z tych zakresów, a także z zakresu muzealnictwa. Poprzednio pisano już o nim kilkakrotnie; publikacje te (w sumie jest ich 11) zestawione są w artykule Zbierskiego, m.in. biogram A. Wolnikowskiego opublikowany w „Roczniku Grudziądzkim” (T. 2: 1961), gdzie też znajduje się kompletna bibliografia prac Łęgi.

Z. Br.

HISTORIA NAUKI W TOMIE 28/29 „SLAVII OCCIDENTALIS”

W wymienionym tomie, wydanym w 1971 r., Mikołaj Rudnicki daje swoje wspomnienia o językoznawstwie polskim w okresie odzyskiwania niepodległości po zaborach.

Przyczynkiem do życiorysu historyka Jędrzeja Moraczewskiego (1802—1855) jest artykuł Alojzego Piechowiaka *Jędrzej Moraczewski w kręgu zagadnień słowiańskich*. Jarosław Wit Opatrny przedstawił artykuł *Profesorowie J. E. Purkynie i F. Czela-kowski w obronie polskiego języka w Uniwersytecie Wrocławskim* (František Ladslav Čelakovský, 1799—1852, był profesorem języków i literatur słowiańskich, Jan Evangelista Purkyně, 1787—1869, profesorem fizjologii, we Wrocławiu i w Pradze). Jerzy Starnawski opublikował 19 listów Aleksandra Brücknera do lubelskiego uczonego Hieronima Łopacińskiego z lat 1894—1903 21 wcześniejszych listów J. Starnawski opublikował w t. 26 „Slavii Occidentalis”.

Z. Br.